

**INFORME DE L'ACTIVITAT**

# **L'ESCOLA DEL TERRITORI UN ANY I MIG DESPRÉS**



**Dissabte 1 de març de 2008  
Local Social de Joanetes**

## ÍNDEX

|   |   |   |
|---|---|---|
| 1 | Dades bàsiques de la Jornada .....                                  | 1 |
| 2 | Conclusions de les taules de debat .....                            | 2 |
| 3 | Propostes concretes d'actuació.....                                 | 6 |
| 4 | Valoració general de la tasca feta per l'escola del territori ..... | 7 |
| 5 | Valoració de la jornada.....  | 8 |



## 1 DADES BÀSIQUES DE LA JORNADA

**Nom:** L'Escola del Territori un any i mig després

**Data i lloc de realització:** 1 de març de 2008 al Local Social de Joanetes (Vall d'en Bas)

**Nombre d'assistents:** 21 inicialment i 19 a les taules de debat.

### **Documents facilitats:**

Programa de la jornada

Difondre i educar en el territori (breu descripció dels programes de l'ET en aquest àmbit)

Actuar en el territori (breu descripció dels programes de l'ET en aquest àmbit)

Observar el territori (conclusions de la sessió de presentació de l'Informe de Sostenibilitat de les Comarques Gironines realitzada a Joanetes el desembre de 2007)

Els cercles de sostenibilitat territorial (breus descripció d'una nova proposta organitzativa de l'ET)

### **Objectiu:**

L'objectiu de la jornada és poder analitzar de forma participativa quina ha estat la feina feta per l'Escola del Territori durant el seu primer any i mig de vida. Es pretén que aquesta anàlisi la duguin a terme persones que de manera més o menys directa han conegut i/o participat en l'ET durant aquest darrer any i mig.

L'avaluació es pretén fer de manera totalment participativa, sistema que caracteritza la manera de fer de l'ET des de la seva creació (mitjançant una jornada celebrada el 2 de setembre de 2006 es va decidir de manera participativa quins havien de ser els seus objectius i les seves possibles actuacions).

### **Metodologia:**

La jornada s'ha iniciat amb la presentació del concepte Nova Cultura del Territori, NCT (Àlex Casademunt).

Seguidament s'han descrit les actuacions que s'estan duent a terme des de l'Escola del Territori així com s'ha fet referència a les actuacions que es van proposar inicialment (en la jornada del 2 de setembre) però que no s'han dut a terme (Llorenç Planagumà).

S'ha presentat una nova proposta organitzativa de l'ET i del CST basada en la creació de "cercles de sostenibilitat", és a dir, en la detecció i organització de xarxes locals d'observadors, educadors i emprenedors (Àlex Casademunt).

Després de l'esmorzar de productes locals s'han organitzat tres taules de debat: Difondre i educar, Actuar i Observar.

Les conclusions de les tres taules de debat (d'una hora de durada) s'han exposat, per part dels moderadors de les taules, a tots els assistents així com s'han anotat en una pissarra. Després de la presentació de les conclusions de cada taula s'ha obert un breu torn de paraules. La sessió ha finalitzat amb una breu cloenda.

Els participants han tingut l'oportunitat d'omplir una enquesta de valoració de la jornada.

## 2 CONCLUSIONS DE LES TAULES DE DEBAT

### TAULA 1: OBSERVAR EL TERRITORI

Taula moderada per Xavier Oliver

Cal aconseguir dades rigoroses i pràctiques per fer una diagnosi de les problemàtiques ambientals i socials. Una part d'aquestes dades ja es recullen, altres seria fàcils d'acabar-les d'aconseguir i en canvi per a altres caldria programar la seva recollida ja que actualment no es tenen.

Per assolir aquest objectiu caldria iniciar contactes amb les administracions competents en matèria ambiental i social. En el cas de La Garrotxa, la major part de la informació ambiental es troba al SIGMA i al PNZVG. Partir d'una font d'informació única també pot tenir com a resultat el poder reforçar discursos comuns -amb l'administració, en aquest cas- encara que no necessàriament coincidents atesa la diferent naturalesa de les entitats, o, alternativament, establir estratègies complementàries. Pel que fa al tema social, es pot consultar Consorci de Serveis Socials Comarcal.

El conjunt de dades han de permetre visualitzar clarament i fàcilment l'estat de la qüestió, i no perdre'ns en una bateria de taules i números.

Aquesta visualització de dades, necessària per entendre el problema, ha de permetre també constatar totes les interconnexions entre diferents àmbits i problemàtiques, justificar la necessitat i importància de solucionar el problema i fins i tot plantejar-ne les solucions.

Aquesta visualització de l'estat de la qüestió, que partiria de les dades obtingudes per administració, entitats i persones a títol individual, ha de permetre la socialització de la informació i per tant contribuir a un millor coneixement i control ciutadà, i també ha d'esdevenir una referència pels ciutadans, entitats i administració.

Aquestes dades han d'estar recollides per una diversitat d'institucions, entitats i particulars i cal articular el procediment de recollida, tractament i difusió.

Una visualització eficient permetria avaluar qualsevol projecte o actuació que es plantegi, així com una prioritització dels temes importants que requereixen una major intervenció; també permetria avaluar les actuacions realitzades per minimitzar problemes o millorar-ne aspectes.

Seria desitjable arribar a un document de consens que seria l'inici de la següent fase que seria definir actuacions i estratègies d'actuació.

Cal involucrar-hi l'administració, les entitats i els particulars, ja que una bona participació de l'administració evita que es realitzin actuacions en contra i la seva capacitat executiva és important. En molts aspectes no n'hi ha prou amb la participació de l'administració i només es pot actuar amb les de les entitats i particulars. A més, aquesta última pot assegurar la independència del sistema.

En cas de no poder abordar la totalitat dels aspectes i problemes a tractar es va considerar que l'aigua i en un segon terme la mobilitat eren temes interessants per la seva interconnexió amb la resta de temes.

Les conclusions d'aquesta taula es poden sintetitzar en:

- L'obtenció o tinença de dades no és suficient per a poder entendre un problema: cal facilitar la interpretació d'aquestes dades –amb l'objectiu de sociabilitzar-les- així com posar-les en relació amb d'altres. Aquest “anar més enllà de números i taules” ens pot permetre plantejar solucions a determinades problemàtiques observades.
- Cal implicar l'administració, les entitats i els particulars en la recollida i anàlisi de les dades. D'aquesta manera es socialitza la informació, deixa d'estar a mans únicament de l'administració i esdevé informació de referència per a tots els qui han participat en la seva recollida.
- En cas que no es pugui actuar sobre totes les problemàtiques detectades, s'opta per a prioritzar l'actuació en matèria d'aigua i de sostenibilitat.

## **TAULA 2: DIFONDRE I EDUCAR EN EL TERRITORI**

Taula moderada per Octavi Bonet

Les actuacions de l'Escola del Territori han d'incidir, o articular-se, tant a partir de l'àmbit de l'educació formal com del no formal (sovint obviat).

### **Un context educatiu complex**

No podem esperar resultats immediats. Cal treballar per una valoració qualitativa dels programes (si esperem resultats quantitatius i a curt termini, l'Escola del Territori no podrà acomplir els seus objectius).

Cal valorar la feina feta fins el moment: existeixen programes ja plantejats tant per escolars, com per turistes, associacions i particulars.

Aprofundir en la difusió: no n'hi ha prou en visitar centres educatius o associacions o editar l'oferta escolar als recursos de l'IME, cal anar-hi treballant mica en mica i insistint.

Les escoles necessiten un referent per a participar en les activitats de l'ET, tant a nivell d'altres escoles que ja hi hagin participat com a nivell de la pròpia ET (que funciona amb recursos humans que no són propis i que actualment no té seu física).

### **Què cal fer**

No perdre de vista l'objectiu principal: EDUCAR PER A L'ACCIÓ

Treballar a partir de programes i projectes tot canalitzant les demandes dels centres educatius i associacions/particulars cap al interessos mutus (cal aprofitar demandes específiques dels col·lectius a qui ens volem adreçar com a element vehicular per a presentar-los actuacions educatives pròpies de l'Escola del Territori. En aquest procés no podem perdre de vista l'objectiu principal de l'Escola del Territori; potser ens caldrà reconduir les seves demandes).

Cal una feina de sensibilització important (això no es fa en 4 dies); cal anar insistint i fer-se presents al territori. És el primer pas per a actuar.

Treballar des d'una òptica comarcal i no centrar-ho tot en la Vall d'en Bas.

Les conclusions d'aquesta taula es poden sintetitzar en:

- Cal assumir que el punt de partida és un context educatiu complex, on les escoles no "arrisquen" amb noves activitats, i menys quan els costa de situar (físicament i amb recursos humans) l'entitat que les ofereix.
- Si bé es valora positivament l'existència de programes dirigits a escolars, turistes i persones individuals (educació formal i no formal), la part de difusió ha quedat una mica coixa (cal dedicar-hi més esforços i potser reorientar l'estratègia).
- Cal no perdre de vista l'objectiu de l'ET però tampoc desapropitar ocasions d'entrar en centres a partir d'altres demandes que aquests formulin.
- Es proposa treballar des d'una òptica comarcal.

### **TAULA 3: ACTUAR EN EL TERRITORI**

Taula moderada per Isabel Junquera

L'objectiu del CST, i també de l'ET, ha de ser el d'enfortir la capacitat d'actuació en el territori d'entitats, persones i associacions que ja estan actuant vers la NCT (encara que algú pot no ser-ne conscient, com per exemple, un pagès "tradicional").

En aquest sentit, l'actuació de l'ET s'ha de "limitar" a fer palpables, a posar en relleu, les actuacions ja existents així com els vincles entre elles –també existents en molts casos-. Un

participant exposa que el que l'ET ha de fer és "Un modelat intel·lectual del que ja s'està fent en el territori".

Cal assistir a les entitats i persones que ja actuen en el territori a partir d'oferir-los suports tècnics, econòmics i de gestió interna.

Respecte els processos participatius, es considera que darrerament s'ha abusat del terme i que es tendeix a associar "participació" a un debat, en un espai tancat, on s'anoten les opinions i valoracions en cartolines. Per tant, potser cal optar per l'ús del terme "acció" i perquè aquestes es duguin a terme en un format (espai i metodologia) propera i familiar a les persones que volem que participin.

Assumint que no existeix una metodologia única sobre com ha de ser un procés participatiu, es proposa elaborar, o prendre en consideració, un llistat de pautes sobre "com no ha de ser un procés participatiu". En la taula es cita un model elaborat per Itziar González, arquitecte i actualment regidora de l'Ajuntament de Barcelona pel districte de Ciutat Vella.

Altres temes que susciten debat: quina és la legitimitat de l'ET per "inculcar" la NCT? A l'hora d'interposar denúncies, l'ET (o CST) s'ha de continuar limitant al seu paper assistencial i de suport o cal que prengui una actitud més activa?

Les conclusions d'aquesta taula es poden sintetitzar en:

- L'objectiu del CST, i també de l'ET, ha de ser el d'enfortir la capacitat d'actuació en el territori d'entitats, persones i associacions que ja estan actuant vers la NCT, per tant, l'actuació de l'ET s'ha de "limitar" a fer palpables actuacions ja existents així com els vincles entre elles.
- Cal assistir a les entitats i persones que ja actuen en el territori a partir d'oferir-los suports tècnics, econòmics i de gestió interna.
- És necessari articular els processos participatius fent sentir còmodes els participants i utilitzant pautes, sistemes i espais que els siguin familiars.

### 3 PROPOSTES CONCRETES D'ACTUACIÓ

Més enllà del que es desprèn de cada bloc de conclusions de les tres taules de debat, durant la jornada han sorgit diverses propostes, de manera més o menys explícita, que poden concretar-se en tres actuacions:

**Revisió del sistema d'obtenció de dades de l'Informe de la sostenibilitat de les comarques gironines.** *Proposta sorgida de la Taula 1 i confirmada pel debat final.*

Es considera que l'Informe podria recollir dades preses per administracions, entitats o persones vinculades que estan actuant en el territori, és a dir, es proposa treballar de manera més oberta en la fase de recollida de dades.

Com que la realització de l'Informe no correspon a l'Escola del Territori, es proposa buscar un espai de debat entre aquesta i l'Observatori de la Sostenibilitat de les Comarques Gironines.

**Consultar la Fundació Jaume Bofill per tal que exposi a l'Escola del Territori el sistema d'educar per a l'acció "Aprentatge servei"** *Proposta sorgida en el debat final*

A proposta d'una de les participants, es creu interessant consultar la Fundació Jaume Bofill, entitat col·laboradora de l'Escola del Territori, per tal que exposi aquest tipus d'actuacions a les escoles.

Aquesta consulta ha d'ajudar a l'ET en poder canalitzar les demandes de les escoles i aplicar-hi els objectius d'aquesta.

**Impregnar totes les actuacions participatives de l'Escola del Territori del *decàleg* sobre "Com no han de ser el processos participatius"** *Proposta sorgida de la Taula 3*

Aquest *decàleg* pot elaborar-lo la pròpia ET, simplement posant per escrit els coneixements que els seus membres tenen o anar més enllà i buscar suport tècnic en la seva elaboració.

#### 4 VALORACIÓ GENERAL DE LA TASCA FETA PER L'ESCOLA DEL TERRITORI

Respecte la tasca d'**OBSERVAR**, es pot dir que l'ET no l'exerceix específicament sinó que s'alimenta de l'Informe de Sostenibilitat de les Comarques Gironines. Des de la taula de debat es recomana observar el territori a partir dels seus agents locals (administració, entitats i persones individuals) per tal que la tasca de l'ET respongui a problemes reals i actuals del territori.

Pel que fa a la tasca d'**EDUCAR**, es valora positivament la feina feta en aquest any i mig tot i que es manifesta la necessitat d'aprofundir en la difusió de les activitats que ofereix i de saber gestionar correctament "l'entrada" a les aules a partir de peticions concretes no incloses en l'oferta pedagògica de l'ET.

Respecte la tasca d'**ACTUAR**, la comparació entre les conclusions de la Taula 3 i els programes que actualment l'ET duu a terme indiquen que aquests s'ajusten al paper que ha de tenir l'ET: reforç a entitats i persones que ja treballen individualment vers la NCT.

De manera més transversal cal dir que la proposta de crear **CERCLES DE SOSTENIBILITAT TERRITORIAL** és clarament acceptada pels /per les participants a la jornada. A partir de les idees sorgides a les taules de debat i al debat final podem afirmar que aquests es veuen viables pel seu arrelament al territori i pel seu contacte proper amb les problemàtiques locals. Tot i això, no s'ha anat més enllà i per tant no ha sorgit cap proposta encaminada a la creació d'algun cercle (cal tenir en compte que la majoria dels participants eren de la Garrotxa).

## 5 VALORACIÓ DE LA JORNADA

La jornada va comptar amb l'assistència de 21 persones, 17 de les quals van assistir a les taules de debat.

Cal tenir en compte que d'aquestes 17 persones, 14 estaven directament relacionades amb l'Escola del Territori per participar o haver participat de manera activa en algun dels seus programes.

Els resultats de l'enquesta de valoració són els següents: (sobre 5)

| PREGUNTA  |                              |
|---|------------------------------|
| Informació prèvia del procés  | 3,7                          |
| Organització  | 3,92                         |
| Seu on s'ha desenvolupat  | 4                            |
| Durada  | 4                            |
| Idoneïtat dels horaris  | 4,09                         |
| Idoneïtat de les dates  | 3,46                         |
| Nivell dels conductors i moderadors                                       | 3,7                          |
| Qualitat documentació   | 3,46                         |
| Adequació expectatives  | 3,15                         |
| Has trobat interessant tractar aquest tema                                | 4,07                         |
| S'ha pogut introduir nous temes que no estaven contemplats en el programa | Sí: 4; No: 3;<br>A mitges: 2 |
| Atenció rebuda per l'escola   | 4,38                         |
| Valoració global  | 3,9                          |

En l'apartat de valoració global, aquestes han estat les respostes recollides:

- Manca de participació de persones "externes" a ET o CST
- S'han tornat a plantejar les 3 branques (observar, educar i actuar) de manera separada. Encara falta aprendre com integrar-los de manera que funcionin alhora.
- Fa falta gent de fora
- Crec que ens falta millorar el fet d'aconseguir que en aquestes jornades hi participin gent de la comarca que no estan directament lligades a l'ET.
- D'altra banda trobo que ha estat positiu perquè és un punt de trobada amb gent implicada amb el CST i ET.
- Perfecte!
- Falta veure la posada en comú de les conclusions que, en principi és l'objectiu de la sessió.
- Així que no és objectiva del tot.

## **ANNEX**

## FOTOGRAFIES





## **PARTICIPANTS A CADA TAULA DE DEBAT**

### TAULA 1:

Moderador: Xavier Oliver

Joan Molera

Maria Manera

Àlex Casademunt

Xavier Canosa

David Serramitjana

Pep Antequera

Pep Codony

### TAULA 2:

Moderador: Octavi Bonet

Engràcia Canal

Marta Fontaniol

Noemí Casadellà

Esther Morchón

### TAULA 3:

Moderador: Isabel Junquera

David Gimeno

Núria Valls

Toni Ballús

Raül Valls

Xevi Béjar